

Istungidokument

A9-0167/2020

28.9.2020

RAPORT

Euroopa Parlamendi soovitusel koostatud nõukogule, komisjonile ja komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale suhete kohta Valgevenega
(2020/2081(INI))

Väliskomisjon

Raportöör: Petras Auštrevičius

SISUKORD

	lk
EUROOPA PARLAMENDI SOOVITUSE PROJEKT	3
TEAVE VASTUVÕTMISE KOHTA VASTUTAVAS KOMISJONIS	24
NIMELINE LÕPPHÄÄLETUS VASTUTAVAS KOMISJONIS	25

EUROOPA PARLAMENDI SOOVITUSE PROJEKT

nõukogule, komisjonile ja komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale suhete kohta Valgevenega (2020/2081(INI))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse Euroopa Liidu lepingu artikleid 2, 3 ja 8 ning V jaotist, eelkõige selle artikleid 21, 22, 36 ja 37, ning Euroopa Liidu toimimise lepingu V osa,
- võttes arvesse nõukogu 15. veebruari 2016. aasta järeldusi Valgevene kohta,
- võttes arvesse idapartnerluse käivitamist Prahas 7. mail 2009. aastal kui ELi ja tema kuue Ida-Euroopa partneri – Armeenia, Aserbaidžani, Gruusia, Moldova, Ukraina ja Valgevene – ühist püüdlust,
- võttes arvesse Prahast (2009), Varssavist (2011), Vilniuses (2013), Riias (2015) ja Brüsselis (2017) toimunud idapartnerluse tippkohtumiste ühisdeklaratsioone ning idapartnerluse juhtide 2020. aastal peetud videokonverentsi,
- võttes arvesse Euroopa Liidu ja Valgevene Vabariigi vahelist riigis ebaseaduslikult elavate isikute tagasivõtmise lepingut¹, mis jõustus 1. juulil 2020,
- võttes arvesse Euroopa Liidu ja Valgevene Vabariigi vahelist viisalihtsustuslepingut², mis jõustus 1. juulil 2020,
- võttes arvesse ELi ja Valgevene vahelise kahepoolse inimõigustealase dialoogi 6. vooru, mis toimus 18. juunil 2019 Brüsselis,
- võttes arvesse kõrge esindaja / asepresidendi Josep Borrelli ning naabruspoliitika ja laienemise voliniku Olivér Várhelyi 10. augusti 2020. aasta ühisavaldust ning kõrge esindaja 11. augustil 2020. aastal Euroopa Liidu nimel tehtud avaldust Valgevenes toimunud presidendivalimiste kohta,
- võttes arvesse Euroopa välisteenistuse pressiesindaja 19. juuni 2020. aasta avaldust Valgevene hiljutiste arengute kohta ning kõrge esindaja / asepresidendi Josep Borrelli 14. juulil 2020, 7. augustil 2020 ja 17. augustil 2020 tehtud avaldusi Valgevene valimiste kohta,
- võttes arvesse Euroopa välisteenistuse pressiesindaja avaldusi surmanuhtluse kohaldamise kohta Valgevenes, eriti 30. juulil 2019, 28. oktoobril 2019, 20. detsembril 2019, 11. jaanuaril 2020 ja 7. märtsil 2020 tehtud avaldusi,
- võttes arvesse oma soovitusi nõukogule, komisjonile ja komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale, mis käsitleb idapartnerlust 2020. aasta juuni tippkohtumise eel,
- võttes arvesse ÜRO Inimõiguste Nõukogu Valgevene inimõiguste olukorra eriraportööri

10. juuli 2020. aasta aruannet,

- võttes arvesse ÜRO avaldusi olukorra kohta Valgevenes, eelkõige ÜRO inimõiguste ülemvoliniku 12. augusti 2020. aasta avaldust, ÜRO inimõiguste olukorra eriraportöörade 13. augusti 2020. aasta avaldust ja ÜRO inimõiguste ülemvoliniku pressiesindaja 21. augusti 2020. aasta avaldust,
 - võttes arvesse Euroopa Parlamendi presidendi 13. augusti 2020. aasta avaldust, milles nõutakse vägivaldla lõpetamist Valgevenes,
 - võttes arvesse Euroopa Parlamendi fraktsioonide PPE, S&D, Renew Europe, Verts/ALE ja ECR poliitiliste juhtide 17. augusti 2020. aasta ühisavaldust Valgevene kohta,
 - võttes arvesse välisasjade nõukogu 14. augusti 2020. aasta erakorralise kohtumise peamist tulemust ning Euroopa Ülemkogu 19. augusti 2020. aasta järeldusi Valgevene olukorra teemal pärast 9. augustil 2020 toimunud presidendivalimisi,
 - võttes arvesse avalikku kirja 2020. aasta Valgevene presidendivalimiste diplomaatilise jälgimise kohta, mis avaldati 13. augustil 2020 Minskis,
 - võttes arvesse kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelist pakti,
 - võttes arvesse Euroopa Liidu üldist välis- ja julgeolekupoliitika strateegiat ning läbivaadatud Euroopa naabruspoliitikat,
 - võttes arvesse oma resolutsioone Valgevene kohta, eriti 24. novembri 2016. aasta resolutsiooni olukorra kohta Valgevenes¹, 6. aprilli 2017. aasta resolutsiooni olukorra kohta Valgevenes², 19. aprilli 2018. aasta resolutsiooni Valgevene kohta³ ja 4. oktoobri 2018. aasta resolutsiooni meediavabaduse halvenemise kohta Valgevenes ja eelkõige Harta 97 juhtumi kohta⁴,
 - võttes arvesse kodukorra artiklit 118,
 - võttes arvesse väliskomisjoni raportit (A9-0167/2020),
- A. arvestades, et Lukašenka režiimi tegevus on kuritegelik ja vastuolus Euroopa väärtuste, demokraatia põhimõtete ja Valgevene rahva tahtega; arvestades, et ehkki Valgevenes püsivad olulised põhivabaduste ja inimõiguste piirangud, on ELi kaalutletud poliitika Valgevene suhtes andnud mõningaid tulemusi allkirjastatud lepingute ja tihedama koostöö näol sellistes valdkondades nagu keskkond ja ühendatus, piiriülene koostöö ja piirihaldus, kuid režiimi poolt idapartnerluse põhiväärtustest kinnipidamise osas ei ole tulemused piisavad; arvestades, et Valgevene režiimi ebaseaduslik tegevus on neile tulemustele ohuks ning ELi ja Valgevene suhted tuleb põhjalikult läbi vaadata, sest režiim ei täida rahvusvahelisest õigusest tulenevaid kohustusi ega ELiga sõlmitud kokkuleppeid; arvestades, et ELi ja Valgevene tulevased suhted määratakse kindlaks partnerluse prioriteetides, milles lepivad kokku Euroopa Liit ja Valgevene uued,

¹ ELT C 224, 27.6.2018, lk 135.

² ELT C 298, 23.8.2018, lk 60.

³ ELT C 390, 18.11.2019, lk 100.

⁴ ELT C 11, 13.1.2020, lk 18.

- õiguspärased ja demokraatlikult valitud ametivõimud, ning need peaksid põhinema ELi ühistel alusväärtustel, nimelt demokraatial, õigusriigi põhimõttel ning inimõiguste ja põhivabaduste austamisel;
- B. arvestades, et Valgevene rahval on Euroopaga ühine pärand ja kultuur ning Valgevene piirneb praegu kolme ELi liikmesriigiga; arvestades, et olukord Valgevenes võib avaldada ELile otsest mõju;
- C. arvestades, et mitte ühedki Valgevenes 1994. aastast tänaseni toimunud parlamendi- ega presidendivalimised ei ole olnud vabad ega õiglased, kuid vaatamata neile karmidele ebademokraatlikele tingimustele hääletasid Valgevene inimesed pärast enam kui kaks aastakümnet kestnud rõhumist selgelt muutuse poolt; arvestades, et hiljutised presidendivalimised ei olnud ei vabad ega õiglased ning neid varjutas eelmistest valimistest rohkemgi kogunemis-, ühinemis- ja sõnavabaduste eiramine, ning neile valimistele eelnes vaid väiksemahuline kampaania, mis toimus äärmiselt piiratud ja represseerivas õhustikus, mis ei võimaldanud tegelikku üldist poliitilist konkurentsi;
- D. arvestades, et Valgevene ametivõimud ei järginud usaldusväärse, läbipaistva, vaba ja õiglase presidendivalimiste protsessi rahvusvahelisi miinimumnõudeid;
- E. arvestades, et presidendivalimiste kampaaniale heitsid varju ulatuslik bürookraatlik sekkumine, millega toetati ametisolevat presidenti, teiste kandidaatide, nende perekondade ja toetajate hirmutamise ja represseerimise, piisava hulga allkirju kogunud kandidaatide registreerimisest keeldumine, hulgalised vahistamised ning püüded sundida vaikima sõltumatuid ajakirjanikke ja blogijaid ja sulgeda dissidentlikke veebisaite;
- F. arvestades, et enamikku kandidaate takistas osalemast piirangutega ja meelevaldne registreerimisprotsess, muu hulgas olid takistusteks peamise presidendipretendendi Viktor Babarõka ja teise olulise kandidaadi Svjatlana Tsihhanovskaja abikaasa Sjargei Tsihhanovski vahistamine ning asjaolu, et keskvalimiskomisjon keeldus registreerimast peamist opositsioonikandidaati Valerõi Tsapkalat, tuues põhjuseks kehtivate toetusallkirjade ebapiisava arvu ja andmata võimalust taotleda tagasilükkamise ümbervaatumist; arvestades, et see rõhutab kandideerimisele tehtud takistuste ebaproportsionaalsust ja põhjendamatus, mis on vastuolus OSCE kohustuste ja muude rahvusvaheliste standarditega; arvestades, et selline kandidaatide väljajätmine kitsendas Valgevene inimeste võimalust oma kandidaate valida;
- G. arvestades, et rühm „Inimõiguste kaitsjad vabade valimiste nimel“ on teatanud, et opositsioonikandidaate seati ka muul moel ebasoodsamasse olukorda, näiteks piirati kohti, kus valimistegevus võis seaduslikult toimuda, peeti kinni kandidaatide kampaaniameeskondade liikmeid ja blokeeriti peaaegu kõigi opositsiooni esindajate kandideerimine ringkondade valimiskomisjonidesse, mille tulemusel oli sinna valitustest vaid 1,1 % opositsioonierakondade ja 96,7 % valitsusmeelsete erakondade esindajaid;
- H. arvestades, et Valgevene valitsus ei saanud OSCE demokraatlike institutsioonide ja inimõiguste büroole õigeaegset kutset vaadelda 9. augusti presidendivalimisi, millest tingituna puudusid nendel valimistel sõltumatud rahvusvahelised vaatlejad;
- I. arvestades, et keskvalimiskomisjoni poolt koroonaviiruse pandeemia ajal kehtestatud

piirangute tõttu ei võimaldatud kohalikel valimisvaatlejatel oma ülesandeid täielikult täita hääletamise kõigil etappidel – eelhääletamisel, valimiste päeval hääletamisel ja kodus hääletamisel; arvestades, et Valgevene režiim kasutas eelhääletamist valimisaktiivsuse mitmekordistamiseks, lisaks dokumenteeriti arvukalt sundhääletamise juhtumeid teatud kategooria valijate, näiteks sõjaväelaste, riigiteenistujate, riigiettevõtete töötajate ning sotsiaaleluruumides elavate kodanike puhul; arvestades, et valimiste päeval ei võimaldatud kohalikel valimisvaatlejatel jälgida hääletussedelite loendamist ning ringkonna valimiskomisjonide ja keskvalimiskomisjoni väljakuulutatud valijate arv ja valimistulemused erinesid märgatavalt vaatlejate tähelepanekutest;

- J. arvestades, et Valgevene kodanikuühiskonna organisatsioonide loodud sõltumatud platvormid (näiteks Golos-Belarus2020.org) korraldasid sõltumatuid lävepakuküsitlusi ja analüüsisid enam kui 200 ringkonna valimiskomisjoni protokolle, mis näitasid tegelikke tulemusi, viidates selgelt, et Svjatlana Tsihhanovskaja sai absoluutse häälteenamuse (vahemikus 71,1–97,6 %);
- K. arvestades, et keskvalimiskomisjon kuulutas valimiste võitjaks Aljaksandr Lukašenka, kes sai väidetavalt 80,10 % häältest, samas kui tema peamine oponent Svjatlana Tsihhanovskaja sai ainult 10,12 %; arvestades, et valimispäevadel teatati pidevalt rikkumistest, sageli ei lastud inimestel hääleõigust kasutada ning ringkonna valimiskomisjonide protokolle võltsiti;
- L. arvestades, et Euroopa Liit ja selle liikmesriigid ei tunnustanud presidendivalimiste tulemusi, sest valimiste õigluses on põhjust kahelda, nad mõistsid hukka ebaproportsionaalse ja vastuvõetamatu jõu kasutamise rahumeelsete meelevaldajate suhtes ning toetasid Valgevene inimeste õigust otsustada oma tuleviku üle;
- M. arvestades, et Valgevene rahva valitud presidenti Svjatlana Tsihhanovskajat hirmutati ja sunniti Valgevenest lahkuma kaks päeva pärast presidendivalimisi; arvestades, et ka teised kodaniku- ja poliitilised aktivistid ning tööliste juhid lahkusid Valgevenest enda või oma pereliikmete turvalisust ähvardava ohu tõttu;
- N. arvestades, et Valgevene režiim keeldub alustamast dialoogi rahvaga ega tunnusta koordineerimisnõukogu, mille asutas Svjatlana Tsihhanovskaja ainsa eesmärgiga hõlbustada dialoogi abil rahumeelset ja korrakohast võimuvahetust, ning püüab nõukogu hirmutada ja laiali saata, võttes sihikule selle liikmed ja algatades nende vastu kriminaalmenetluse; arvestades, et Svjatlana Aljaksijevitš on ainus koordineerimisnõukogu juhatuse liige, keda Valgevene võimud ei ole kinni pidanud ega riigist lahkuma sundinud;
- O. arvestades, et pärast 9. augustil toimunud presidendivalimisi ja nende võltsitud tulemusi, mille kohaselt kuulutas end võitjaks ametisolev president, toimuvad kõikjal Valgevenes enneolematud rahumeelsed meelevaldused, kus nõutakse vabade ja õiglaste uute valimiste korraldamist; arvestades, et meelevaldusi on vägivaldselt maha surutud, tuhandeid valgevenelasi on kinni peetud, ja sadu haiglasse viidud, kinnitust on leidnud vähemalt kuus surmajuhtumit ja kümned inimesed on ikka veel kadunud;
- P. arvestades, et Euroopa Parlament väljendab toetust Valgevene rahva nõudmistele korraldada vabad ja õiglasel valimised ning tema võimele oma riigi tuleviku üle vabalt otsustada;

- Q. arvestades, et Euroopa Parlament tunnustab ja julgustab kogu riigis jätkuvate rahumeelsete meelevalduste korraldamist ning kiidab Valgevene naiste rolli ja kindlakäelist juhtimist;
- R. võttes arvesse Valgevene meelevaldajate tunnustusi ebaseadusliku kinnipidamise vältel kogetud ebainimlike tingimuste ja kohtlemise kohta, sealhulgas teateid lõputust peksmisest, vägistamistest, alandavast kohtlemisest ja ebainimlikest kinnipidamistingimustest ülerahvastatud kongides, kus puudusid joogivesi, toit, sanitaarruumid ja arstiabi; arvestades, et Valgevene opositsiooniliider ja poliitvang Pavel Sevjarõnets lõikas protestiks piinamise ja ebainimlike kinnipidamistingimuste vastu oma veenid läbi; arvestades, et pärast vabastamist sattusid paljud inimesed haiglasse ja mõned viidi intensiivravile selliste vigastustega nagu murtud jäsemed, koljumurrud ning nägemise ja kuulmise kahjustus, millest osal on koos kogetud psühholoogiliste traumadega elukestvad tagajärjed, muu hulgas viljatus;
- S. arvestades, et viimastel kuudel on Valgevenes muutunud tavaliseks režiimi vastaste, valimisvaatlejate, ajakirjanike, blogijate, kodanikuühiskonna aktivistide ja inimõiguste kaitsjate vastu suunatud repressioonid, sealhulgas füüsiline vägivald, tundmatute ja eraldusmärkideta isikute poolt läbi viidavad inimröövid, haldustrahvid, lapse isikuhooldusõiguse kaotamise ähvardused, kriminaalmenetlused ning füüsiline ja psüühiline piinamine;
- T. arvestades, et Valgevene inimesed vajavad kiiresti rahvusvahelise üldsuse abi ja tuge;
- U. arvestades, et olukord Valgevenes nõuab, et kiiremas korras viidaks läbi rahvusvaheline uurimine rahumeelsete meelevaldajate inimõiguste rikkumiste ja Valgevene võimude poolse ülemäärase jõu kasutamise kohta;
- V. arvestades, et inimõiguste kaitsjate, opositsiooni esindajate, kodanikuühiskonna ja meedia töökeskkond on pidevalt halvenenud, sest neid hirmutatakse ja ahistatakse süstemaatiliselt ning nende põhivabadusi piiratakse; arvestades, et inimõiguste organisatsioonide ja muude kodanikuühiskonna organisatsioonide registreerimisest keeldutakse süstemaatiliselt ning registreerimata rühmadesse kuulumine ja välismaise rahalise toetuse saamine on kriminaliseeritud; arvestades, et inimõiguste juristidel on keelatud kaitsta vahistatud kodaniku- ja poliitilisi aktiviste, kes ei saa loota õiglasele kohtumõistmisele;
- W. arvestades, et õiguskaitseametnike laialdane karistamatus aitab veelgi kaasa inimõiguste rikkumisele ning inimõiguste kaitsjate ja süütute inimeste vastu suunatud survemeetmetele;
- X. arvestades, et Valgevene inimõiguste olukorra eriraportööri 2020. aasta juuli aruandes märgitakse, et Valgevene inimõiguste õigus- ja regulatiivset kaitset ei ole oluliselt parandatud, ning lisaks ülaltoodud probleemidele juhitakse aruandes tähelepanu surmanuhtluse jätkuvale kohaldamisele, haavatavate rühmade, sealhulgas naiste, puuetega inimeste, etniliste ja usuvähemuste ja LGBTIQ-inimeste levinud diskrimineerimisele, kinnipeetavate sunnitöö, piinamise ja muud liiki julma, ebainimliku või alandava kohtlemise või karistamise pidevale praktiseerimisele ning valgevene keelt kõnelevate isikute diskrimineerimisele;

- Y. arvestades, et Valgevene inimõiguste organisatsioonide andmetel on Valgevenes poliitilistel põhjustel kinni peetud üle 50 inimese; arvestades, et vangistatud Valgevene opositsiooni liikmete hulgas on Mikola Statkevitsš, demokraatlik kandidaat 2010. aasta presidendivalimistel ja meelsusvang aastatel 2011–2017, Valgevene koordinatsiooninõukogu juhatuse liikmed Marõja Kalesnikava, Lilija Ulasava ja Maksim Znak, presidendipretendent Viktor Babarõka ning videoblogija Sjargei Tsihhanovski;
- Z. arvestades, et Euroopa Parlament avaldab sügavat kaastunnet Aljaksandr Taraikovski, Aljaksandr Vihhori, Artsjom Parukovi, Henadz Šutavi ja Kanstantsin Šõšmakovi surma puhul omastele ja kogu Valgevene rahvale;
- AA. arvestades, et 14. augustil 2020 keelas Valgevene režiim sissepääsu riiki kahele Euroopa Parlamendi liikmele – Valgevenega suhtlemiseks loodud delegatsiooni esimehele Robert Biedronile ja parlamendi Valgevene alalisele raportöörile Petras Auštrevičiusile –, kelle oli visiidile kutsunud Valgevene kodanikuühiskond;
- AB. arvestades, et alates 2014. aastast on Valgevene karistusseadustiku artikli 328 kohaselt 18 000 alaealisele vägivaldatu uimastitega seotud süüteo eest mõistetud ebaproportsionaalselt pikk vangistus kestusega 8–15 aastat; arvestades, et kinnipidamise ja vangistuse ajal rikutakse ohtralt Valgevene alaealiste õigusi, sealhulgas rakendatakse nende suhtes füüsilist vägivalda ja piinamist ning neid sunnitakse töötama tervistkahjustavates tingimustes;
- AC. arvestades, et 2016. aastal tühistas EL enamiku Valgevene-vastaseid sanktsioone, välja arvatud relvaembargo ja sanktsioonid nelja isiku suhtes, kuid seda ei tehtud mitte seetõttu, et Valgevene oleks täitnud kõik tingimused, vaid pigem lootuses, et riik jätkab poliitilise ja kodanike osaluse võimaluste parandamist ning parandab inimõiguste ja põhivabaduste austamist; arvestades, et demokraatliku valitsemistava ja inimõiguste valdkonnas ei ole tehtud mingeid edusamme ning haldus-, finants- ja füüsilised repressioonid demokraatliku opositsiooni, kodanikuühiskonna organisatsioonide, ajakirjanike ja blogijate ning isegi tavainimeste vastu on saenenud;
- AD. arvestades, et Euroopa Ülemkogu leppis 2020. aastal kokku kehtestada sanktsioonid paljude isikute suhtes, kes vastutavad Valgevenes vägivalda ja repressioonide kasutamise ja valimistulemuste võltsimise eest, ning et sanktsioonidega keelati neil ELi siseneda ja külmutati nende finantsvarad ELis;
- AE. arvestades, et on vastuvõetamatu, kui mõni liikmesriik ei mõista üheselt hukka valimistulemuste võltsimist, vägivalda ja repressioone ning peab Lukašenka Valgevenet partnerriigiks, sest Valgevene olukord nõuab kindla ja põhimõttelise seisukoha võtmist ja ELi ühistegevuses kokkuleppimist;
- AF. arvestades, et Valgevene ametivõimud eitasid COVID-19 levimist riigis, raisates sellega väärtuslikku aega, mida oleks võinud kasutada riigi elanikkonna ja eelkõige meditsiinitöötajate ettevalmistamiseks ja kaitsmiseks, võimud ei tühistanud massiüritusi – eelkõige 9. mail toimunud tuhandete osavõtjatega sõjaväeparaadi ja iga-aastast kogukonnatöö päeva, millel osales veerand Valgevene elanikkonnast – ja hirmutasid selle asemel ajakirjanikke, blogijaid, demokraatlikku opositsiooni, kodanikuühiskonna organisatsioone ja tavainimesi, kes jagasid olulist teavet pandeemia ja vajalike

ettevaatusabinõude kohta, ning võimude tegevuse tulemuseks oli üks Euroopa kõrgemaid COVID-19 nakkuse määrasid elaniku kohta ja Valgevenest sai piirkondlik ohukolle; arvestades, et Valgevene valitsus ja president ei esitanud pandeemia kohta fakte ega reageerinud sellele õigeaegselt ning levisid selle asemel aktiivselt valeteavet, mis ohustas kodanike tervist;

- AG. arvestades, et EL oli solidaarne Valgevene rahvaga COVID-19 pandeemia algusest saadik ja eraldas riigile 60 miljonit eurot nakkuspuhangu koheste ja otseste tagajärgede leevendamiseks ning vastusena Valgevene valimisjärgsele olukorrale lisati Valgevene inimeste toetuseks veel 53 miljonit eurot; arvestades, et Valgevene uurib võimalust taotleda ELilt makromajanduslikku finantsabi;
- AH. arvestades, et COVID-19 pandeemia on näidanud Valgevene ühiskonna vastupanuvõimet, kindlameelsust ja enneolematut iseorganiseerumist, eelkõige võrreldes ametivõimude uimase reageerimisega pandeemiale ning koguni pandeemia olemasolu ja mõju eitamisega;
- AI. arvestades, et Valgevenes ei ole registreeritud sõltumatuid uudisteagentuure ja ajakirjandusvabadus selles riigis on 2015. aastast saadik märkimisväärselt halvenenud, nagu kinnitab igal aastal ajakirjandusvabaduse indeks, ning olukord on veelgi halvenenud pärast 2020. aasta augustis toimunud presidendivalimisi; arvestades, et väheste sõltumatute ajakirjanike, blogijate, fotograafide või meediaväljaannete suhtes, kes suudavad riigis tegutseda ja mõistavad hukka inimõiguste rikkumised, rakendatakse süstemaatiliselt selliseid ahistamis- ja karistusmeetmeid nagu vahistamine või kriminaaluurimise alustamine, neid süüdistatakse muu hulgas teabe ebaseaduslikus tootmises ja levitamises, äärmusluses, presidendi laimamises ja solvamises või huligaansuses, ning arvestades, et internetis tehtud avalduste eest vastutusele võtmine on sagenenud; arvestades, et 2000. ja 2016. aastal tapeti kaks inimõigusi käsitlenud ajakirjanikku pärast seda, kui nad olid aktiivselt avaldanud teateid inimõiguste rikkumiste kohta ja kritiseerinud Valgevene autoritaarse valitsuse repressioonipoliitikat;
- AJ. arvestades, et pärast presidendivalimisi kitsendas Valgevene režiim veelgi karmimalt meediavabadust ja inimeste õigust teabele juurde pääseda ja seda jagada, blokeerides internetiühenduse, tõkestades ajalehtede trükkimist ning vahistades, piinates ja koheldes ebainimlikult neid kohalikke ajakirjanikke ja väliskorrespondente, kes on meelevaldusi jälginud või kajastanud, ja neid, kes on kritiseerinud riigi keskkonnapoliitikat või kommenteerinud COVID-19 pandeemiat Valgevenes; arvestades, et Valgevene režiimi poolt lubatud rünnakute ajal rahumeelsete meelevaldajate vastu võeti eeskätt sihikule rünnakuid kajastavad ajakirjanikud ja mitu neist sai vigastada; arvestades, et riigile kuuluvad telejaamad ei kajasta käimasolevaid meelevaldusi ega Lukašenka režiimi toimepandud julmuse ning neid kasutatakse väärinfo levitamiseks ja Svjatlana Tsihhanovskaja, poliitiliste aktivistide ja rahumeelsete meelevaldajate ründamiseks ja laimamiseks; arvestades, et pärast riigile kuuluvates telejaamades toimunud ajakirjanike ametist lahkumist asendati nad Venemaa propagandaekspertidega;
- AK. arvestades, et välismeediaga koostööd tegevad ja selle heaks töötavad sõltumatud ajakirjanikud antakse kohtu alla väärteomenetluse seadustiku artikli 22 punkti 9 alusel, mille kohaselt on Valgevenes nõuetekohaselt registreerimata ja akrediteerimata meediakanalilt rahaliste hüvede saamine ebaseaduslik; arvestades, et Poolas ametlikult

registreeritud telekanalit Belsat TV ei registreerita Valgevenes ning selle tegevust survestatakse ja rünnatakse pidevalt, muu hulgas on telekanali ajakirjanikke jõhkralt kinni peetud ja kaastöötajatele on määratud trahve, mille kogusumma ulatub 18. juuni 2020. aasta seisuga 101 791 USA dollarini;

- AL. arvestades, et Venemaa on avaldanud Valgevenele enneolematut survet kahe riigi integratsiooni süvendamiseks liitriigi raames, mis kahjustaks Valgevene suveräänsust ja mille tulemuseks on muu hulgas kestav ummikseis Venemaa nafta ja gaasi impordi küsimuses;
- AM. arvestades, et 26 aastat võimul olnud Lukašenka poliitika on õõnestanud riigi suveräänsust ja sõltumatust ning nõrgestanud Valgevene identiteeti, pärandit ja kultuuri;
- AN. arvestades, et julgeolekuküsimustes on Valgevene Venemaaga tihedalt seotud ja temast sõltuv ning osaleb ELi liikmesriike ohustavates ettevõtmistes, nagu läbipaistmatu ühine sõjaline õppus Zapad 2017. aastal, 2021. aastaks kavandatud ühine sõjaline õppus Zapad ja ohtlike tuumarajatiste ehitamine;
- AO. arvestades, et pärast massimeeleavalduste puhkemist pöördus Aljaksandr Lukašenka Venemaa poole abi saamiseks, et tagada Valgevene režiimi püsijäämine, ning ta püüab päästa oma kuvandit ja üldsuse toetust, levitades eksitavaid kuulujutte, nagu ähvardaks Valgevenet välisoht läänest, ja kasutades neid valesid selleks, et õigustada Valgevene relvajõudude intensiivsemat tegevust ja liikumist Poola ja Leedu piiril Grodno piirkonnas, mis kujutab endast otsest ohtu ELile ja selle liikmesriikidele;
- AP. arvestades, et Valgevene ehitab koostöös Venemaa riikliku korporatsiooniga Rosatom Astravjetsi tuumaelektrijaama põhjendamatusse asukohta, mis paikneb vaid 20 kilomeetri kaugusel ELi välispiirist ja 45 kilomeetri kaugusel Leedu pealinnast; arvestades, et Astravjetsi tuumajaama ehitamise käigus on eiratud tuumaohutuse rahvusvahelisi standardeid, aset on leidnud tõsised ohutusnormide rikkumised ja rasked vahejuhtumid ning ehitusplatsil ei katkestatud tööd vaatamata COVID-19 puhangule; arvestades, et Astravjetsi tuumajaama esimene reaktor kavatseti käivitada enne 2020. aasta augusti presidendivalimisi ja enne ELi tuumaohutusasutuste läbi viidud vastupidavustestide põhjal antud soovitude täielikku rakendamist;
- AQ. arvestades, et keeruline majanduslik olukord, mida halvendavad üleriigilised streigid ja Valgevene režiimi keeldumine alustada Valgevene rahvaga riigisisest dialoogi, näitab, et Valgevene majandusmudel on ammendunud ja riik võib olla sisenemas üleminekuperioodi, kus ELil võib olla oluline tasakaalustav roll;
- AR. arvestades, et suhted Valgevene kodanikuühiskonnaga on märkimisväärselt tihenunud, mille näiteks on ELi toetust saanud ettevõtmised ja inimestevahelised aktiivsemad suhted;
- 1. soovitab nõukogul, komisjonil ja komisjoni asepresidendil ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgel esindajal:

Valimiste järgne olukord Valgevenes

- a) kindlalt toetada ELi ja selle liikmesriikide otsust mitte tunnustada Valgevene

keskvalimiskomisjoni teatatud võltsitud valimistulemusi, kuna valimiste õigluses on põhjust kahelda, ning mitte tunnustada Aljaksandr Lukašenkat riigi seadusliku presidendina pärast seda, kui tema praegune ametiaeg hiljemalt 5. novembril 2020 lõpeb; kutsuda Lukašenkat seetõttu üles austama Valgevene rahva otsust ja astuma rahumeelselt tagasi; kutsuda kõiki liikmesriike üles mõistma hukka valimiste võltsimine, opositsiooni ja kodanikuühiskonna mahasurumine, inimõiguste, sõna- ja meediavabaduse piiramine ning demokraatlike põhiväärtuste ja õigusriigi põhimõtte rikkumine;

- b) kinnitada, et sellisel tegevusel on kahjulik mõju ELi ja Valgevene suhetele;
- c) toetada ühemõtteliselt Valgevene rahva õigustatud nõudmist uute vabade ja õiglaste valimiste järele, mis tuleb korraldada võimalikult kiiresti OSCE ja sõltumatute rahvusvaheliste vaatlejate järelevalve all; rõhutada vajadust leida praegusele kriisile rahumeelne ja demokraatlik lahendus, mida toetaks sõltumatu ja vaba meedia ning tugev kodanikuühiskond;
- d) nõuda tungivalt, et Valgevene valimisprotsess vastaks täiel määral rahvusvahelistele normidele, OSCE soovitudele ja Veneetsia komisjoni arvamustele, ning nõuda Valgevene Vabariigi valimisõigusaktide muutmist, et lisada neisse olulised menetluslikud ja õiguslikud tagatised, mis suurendaksid kaasavust, terviklikkust ja läbipaistvust valimisprotsessi kõigis etappides, eelkõige tuleb lisada selged ja mõistlikud kriteeriumid ja mehhanismid kandidaatide registreerimiseks ja allkirja kontrollimiseks, tagada kõigi valimisprotsessis osalejate esindajate kaasamine valimiskomisjonidesse ning võimaldada kõigile osalejatele võrdne juurdepääs meediale;
- e) märkida, et Svjatlana Tsihhanovskaja, kes sõltumatute sotsioloogiliste uuringute kohaselt sai 2020. aasta presidendivalimistel üle poole häältest, on Valgevene inimeste silmis nende valitud president;
- f) tunnustada Svjatlana Tsihhanovskaja loodud koordineerimisnõukogu kui Valgevenes demokraatlikke muutusi ja vabadust nõudvate inimeste seaduslikku esindajat ning nõuda, et Valgevene režiim alustaks koordineerimisnõukoguga dialoogi; mõista hukka koordineerimisnõukogu liikmete tagakiusamine ja nõuda, et ametivõimud loobuksid kõigist liikmete vastu algatatud kohtumenetlustest ning vabastaksid kõik kinnipeetud ja vahistatud liikmed;
- g) toetada koordineerimisnõukogu pingutusi võimu rahumeelseks ja demokraatlikuks üleminekuks, mille saavutamiseks tuleb Valgevene valitsusel pidada riigisisest kaasavat dialoogi opositsiooni, kodanikuühiskonna ja koordineerimisnõukoguga ja millesse tuleb kaasata kirikute esindajad, kes on austatud ja neutraalsed vahendajad; anda kogu vajalikku abi koordineerimisnõukogu organisatsiooni ja toimimise tugevdamiseks;
- h) nõuda tungivalt, et Aljaksandr Lukašenka võtaks vastu OSCE praeguse ja tulevaste eesistujate pakkumise hõlbustada riigisisest dialoogi eesmärgiga lahendada poliitiline kriis ja pingeline olukord riigis, ning tagada, et EL osutab OSCE-le konkreetset abi seoses tema ettepanekuga täita vahendajarolli;

- i) nõuda rahumeelsete meeleavaldajate vastu suunatud vägivalda, julmade repressioonide, piinamise ja rünnakute viivitamatut peatamist; nõuda Lukašenka režiimi õiguskaitseasutuste poolt Valgevene rahva vastu toime pandud kuritegude täielikku ELi-poolset või rahvusvahelist uurimist ning seda, et ametivõimud võimaldaksid kõigile inimõiguste rikkumiste ja kuritarvituste ohvritele juurdepääsu õigusemõistmisele ja tagaksid nende õiguse tõhusale õiguskaitsele;
- j) mõista hukka koordinatsiooninõukogu laialiajamiseks mõeldud Valgevene režiimi taktika, mis seisneb nõukogu liikmete hirmutamises ja nii nende kui ka opositsioonipoliitikute ja aktivistide Valgevenest välja saatmises, et kaugendada neid sisemistest poliitilistest protsessidest;
- k) kutsuda Valgevenet üles viivitamata ja tingimusteta vabastama kõiki poliitvange ja kodanikuühiskonna liikmeid, ajakirjanikke ning kõiki teisi meelevaldselt enne ja pärast valimiskampaaniat ja selle ajal kinni peetud isikuid ning loobuma kõigist süüdistustest nende vastu; nõuda inimõiguste ja vabaduste, sealhulgas ajakirjandusvabaduse, kogunemisvabaduse ning muude poliitiliste ja kodanikuvabaduste täielikku taastamist ja austamist Valgevenes;
- l) kiita heaks paljude üle kogu riigi asuvate tehaste ja asutuste töötajate tegutsemise, kes ühinesid protestiavaldustega mitmel viisil, sealhulgas streikides, ja pakkuda vajalikku tuge neile töötajatele, keda režiim on karistanud demokraatlike õiguste kasutamise eest;
- m) olla jätkuvalt valvas kandidaatide, meeleavaldajate, aktivistide ja sõltumatute ajakirjanike vahistamise, kadunuks jäämise ja ahistamise juhtumite suhtes ning jälgida selliseid juhtumeid koos Valgevene ametivõimudega;
- n) jälgida jätkuvalt tähelepanelikult inimeste vahistamise ja kadunuks jäämise juhtumeid Valgevenes, juhtida Valgevene ametivõimude tähelepanu sellistele juhtumitele ja nõuda neilt asjakohast ja viivitamatut tegutsemist; võtta kasutusele sihtotstarbeline ELi abiprogramm poliitiliste repressioonide ja politiseivägivalda ohvrite abistamiseks, mis hõlmaks eelkõige nendele isikutele juurdepääsu võimaldamist õigusnõustajatele, materiaalsel ja meditsiinilisel abi ning rehabilitatsioonil;
- o) nõuda, et sõltumatult ja tulemuslikult uuritaks Aljaksandr Taraikovski, Aljaksandr Vihhori, Artsjom Parukovi, Henadz Šutavi ja Kanstantsin Šõšmakovi surmajuhtumeid, mis on seotud meeleavaldustega, 1999. aastal aset leidnud poliitilise opositsiooni esindajate Juri Zahharenko, Anatoli Krasovski ja Viktor Gantšari mõrvu ning 2000. aastal teadmata kadunuks jäänud ajakirjaniku Dmitri Zavadski käekäiku ja asukohta;
- p) kutsuda Valgevenet üles võtma oma karistusseadustikku piinamise konkreetne määratlus kooskõlas rahvusvaheliste inimõiguste normidega, tagama, et piinamise eest karistatakse sanktsioonidega, ning tegema õigusaktidesse muudatused, millega kriminaliseeritakse inimeste kadunuks jääma sundimine;
- q) kutsuda ametivõime üles parandama kinnipidamiskohtades tervishoiuteenuste

kättesaadavust ja kvaliteeti, eriti arvestades COVID-19 pandeemiat, ning parandama ka meditsiinitöötajate töötingimusi, arvestades teateid, et politsei takistab vigastatud meeleavaldajate abistamist ja vahistab meditsiinitöötajaid;

- r) rakendada võimalikult kiiresti ELi välisministrite ja Euroopa Ülemkogu vahel kokku lepitud sanktsioone, neid otstarbekalt rahvusvaheliste partneritega kooskõlastades;
- s) laiendada sanktsioone, laiendades nendega hõlmatud isikute ringi Aljaksandr Lukašenka ning hulga kõrgete ja keskastme ametnikega, samuti keskvalimiskomisjoni liikmetega, kes vastutavad Valgevene presidendivalimiste tulemuste võltsimise eest või on sellele kaasa aidanud ning vastutavad kodaniku- ja inimõiguste rikkumise eest või on sellele kaasa aidanud; seda nimekirja peaks kohaldama kogu EL ja seda tuleks pidevalt ajakohastada ja laiendada vastavalt Lukašenka režiimi toime pandud kuritegude määrale;
- t) kehtestada režiimi esindajatele, sanktsioonide alla kuuluvatele isikutele ja nende pereliikmetele viisakeelud ja rahalised sanktsioonid, kaasa arvatud varade külmutamine;
- u) kiiresti kasutusele võtta ja tegevusse rakendada ELi inimõiguste sanktsioonide mehhanism, mis võimaldab kohaldada USA Magnitski seaduse kohaste sanktsioonidega sarnaseid sanktsioone üksikisikute ja ettevõtete suhtes, kes on seotud raskete inimõiguste rikkumistega ja on vastutavad muude kuritegude kordasaatmise eest, ning kohaldada neid Valgevene ametiisikute, sealhulgas uurijate ja kohtunike suhtes, kes tegelevad kriminaalasjadega poliitvangide vastu, ning muude üksikisikute ja ettevõtete suhtes, kes on seotud Valgevenes rahumeelsete allkirjade kogumise kampaaniate ja meeleavalduste vägivaldse mahasurumisega, sealhulgas kinnipeetavate ja poliitvangide piinamise ja väärkohtlemisega;
- v) kaaluda Valgevene suhtes valdkondlike sanktsioonide rakendamist, kuna need võiksid suurendada survet režiimile, kuid ei tohiks avaldada pikaajalist negatiivset mõju elanikkonnale;
- w) kindlalt toetada Valgevene iseseisvust, suveräänsust ja territoriaalset terviklikkust; avaldada kindlat vastuseisu mis tahes kolmanda riigi, sealhulgas Venemaa Föderatsiooni varjatud või avalikule sekkumisele, eriti sekkumisele Valgevene riigimeediasse ja julgeolekujõududesse; rõhutada, et Valgevene meeleavaldused on oma olemuselt demokraatiat nõudvad, mitte geopoliitilise ambitsiooniga; korrata, et Euroopa Liit on valmis Valgevenega sidemeid arendama nii kahepoolselt kui ka idapartnerluse raames, kui vaid Valgevene täidab kõik eelnevalt kokkulepitud tingimused, mis seonduvad demokraatia, õigusriigi, vabade ja õiglaste valimiste, rahvusvahelise õiguse, inimõiguste ja põhivabadustega;
- x) kutsuda Venemaa Föderatsiooni üles mitte astuma samme, mis võiksid ohustada Valgevene suveräänsust ja territoriaalset terviklikkust; väljendada muret selle pärast, et Venemaa kasutab läbirääkimisi Valgevene nafta- ja

gaasitarnete jätkamise üle poliitilise survevahendina; avalikult mainida Venemaa Föderatsiooni hübriidset sekkumist Valgevene asjadesse, näiteks niinimetatud meediaekspertide lähetamist Valgevene riigimeediasse ja nõustajate lähetamist Valgevene sõjaväe- ja õiguskaitseasutustesse, mõista selline sekkumine hukka ja püüda selle jätkamist takistada; hoiatada katsete eest olukorda militariseerida ja suhetes naaberriikidega pingeid õhutada;

- y) rõhutada, et 2020. aasta augusti lõpus Leedu ja Poola piiril toimunud Valgevene relvajõudude sõjaline õppus, millele järgnes vaenulik ja eksitav teabekampaania, on tarbetult suurendanud pingeid ja usaldamatust;
- z) tunnistada, et kuigi enne 9. augusti 2020. aasta ebaausaid presidendivalimisi rakendatud kaalutletud poliitika on mõningal määral edendanud kahepoolseid suhteid, toimus valimiste ajal ja järel tagasimine sellistes olulistes valdkondades nagu demokraatia, õigusriik, inimõiguste ja põhivabaduste (sealhulgas sõna- ja väljendusvabadus, meediavabadus ning töötajate õigused) järgimine ning kodanikuühiskonna seisund, sotsiaal-majanduslikku olukorda iseloomustavad leibkondade vähene sissetulek ja kõrge töötuse määr ning majandus on stagneerunud ja kannatab raskelt riigiettevõtete ja korrupsiooni tõttu; kuna EL on asunud idapartnerluses rakendama individualiseeritumat lähenemisviisi ning ka ELi ja Valgevene suhteid täies ulatuses läbi vaatama, kaaluda inimõiguste olukorra edasise halvenemise korral põhimõtte „vähema eest vähem“ kohaldamist, mis ei tohiks aga mõjutada kodanikuühiskonna, inimõiguslaste, sõltumatu meedia ja Valgevene inimeste kaasamist ja toetamist, kuna sellist poliitilist, rahalist, tehnoloogilist ja teabealast toetust on vaja just suurendada, järgides põhimõtet „rohkema eest rohkem“, ning vaja on soodustada kodanikuühiskonna suuremat osalemist Valgevenes teoksil olevates algatustes ja projektides, mida toetavad EL, teised rahvusvahelised organisatsioonid ja üksikud riigid;
- aa) valmistada ette Valgevenet käsitleva poliitika põhjalik läbivaatamine, keskendudes eelkõige ELi toetusele Valgevene kodanikuühiskonnale ja inimestele, võttes arvesse Valgevene mitmesuguseid võimalikke arengustsenaariume, ning peatada läbirääkimised ELi ja Valgevene partnerluse prioriteetide üle, kuni Valgevenes ei ole toimunud vabad ja õiglased presidendivalimised; rõhutada, et EL peab presidendivalimiste järgsele olukorrale Valgevenes reageerima ühtselt ja järjekindlalt;
- ab) pakkuda Valgevene suhtes välja tugevdatud ja palju tihedama koostöö variant, mis hõlmab ka ELi oluliselt suuremaid rahalisi ja tehnilisi kohustusi, juhul kui Valgevenes peaksid teoks saama demokraatlikud muutused, sealhulgas uued valimised;
- ac) pärast uute presidendivalimiste toimumist Valgevenes töötada Valgevene jaoks välja terviklik programm ja korraldada demokraatliku Valgevene rahastajate konverents, kus oleksid koos rahvusvahelised finantsasutused, G7 riigid, ELi liikmesriigid ja institutsioonid ning teised toimijad, kes on valmis osalema mitme miljardi euro suuruses finantspaketi, millega toetada Valgevene tulevast reformitegevust ja majanduse ümberkorraldamist;

- ad) viivitamata lõpetada kõik ELi finantsabi väljamaksed Valgevene ebaseaduslikele ametivõimudele ning hoiduda Valgevene valitsuse ja riigi kontrolli all olevate projektide rahastamisest, sealhulgas kodanikuühiskonnale ette nähtud toetuse või rahastuse suunamisest nimetatud üksuste kaudu; seada selged tingimused tagamaks, et ELi rahaline toetus Valgevene ei satuks režiimi esindajate kätte ega aitaks selle tegevust legitimeerida, välja arvatud juhul, kui režiim lõpetab kõik repressioonid, alustab dialoogi kodanikega ning võimaldab uute, vabade ja õiglaste valimiste korraldamist;
- ae) tagada, et 53 miljoni euro suurune lisatoetus vastaks Valgevene inimeste vajadustele, nii et see lisaks COVID-19ga seotud abile aitaks katta ka meelevaldajate julma mahasurumise tagajärjel vigastatud ja traumeeritud Valgevene inimeste ravi kulusid, ning kõige raskemate juhtumite korral hõlbustada ja toetada kannatanute ravi ning taastumist ELi liikmesriikides; väljendada toetust kodanikuühiskonna organisatsioonidele ja aktivistidele, sealhulgas paguluses tegutsevatele organisatsioonidele ja aktivistidele, Valgevene režiimi ohvritele õigusteenuseid osutavate organisatsioonide ja juristide tegevuse võimaldamisele, inimõiguste rikkumiste dokumenteerimisele ja uurimisele, streikivatele Valgevene töötajatele, sõltumatutele ametiühingutele, sõltumatule meediale ja uurivale ajakirjandusele;
- af) koostöös kodanikuühiskonna ja Valgevene rahva demokraatlike esindajate, ELi ning rahvusvaheliste kodanikuühiskonna organisatsioonide ja institutsioonidega, kellel on Valgevenega töötamise kogemus, töötada välja ELi rahaliste vahendite jagamise strateegia;
- ag) nõuda, et Euroopa Investeeringuspanga, Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupanga, Maailmapanga, ÜRO ja muude rahvusvaheliste organisatsioonide kaudu rakendatavate toetusprogrammide tingimuseks seataks ka inimõiguste ja demokraatia olukorra parandamine ning rahvusvaheliste tuumaohutusnormide järgimine; panna tähele ja püüda lahendada praegust olukorda, kus nende rahvusvaheliste organisatsioonide ja Valgevene riigistruktuuride koostöös rakendatavate programmide juhtorganitesse ei kaasata tavaliselt sõltumatuid sidusrühmi, mis mitte ainult ei soodusta programmide puhul üksnes kaheldavate tulemuste saavutamist, vaid aitab ka Valgevene riigi omanduses olevatel avalikel organisatsioonidel (valitsuse loodud valitsusvälised organisatsioonid) kodanikuühiskonna organisatsioone ELiga tehtava koostöö struktuurist välja tõrjuda;
- ah) tunnustada rohkearvulisi tegusid, mis tõendavad solidaarsust Valgevene rahvaga, sealhulgas raha kogumist, heategevuslikku ja humanitaarabi; sellega seoses mõista hukka sõltumatu ametiühingu Solidarność (NSZZ Solidarność) korraldatud humanitaarabisaadetise peatamine;
- ai) toetada Euroopa tasandi poliitiliste sihtasutuste tegevust Valgevene kodanikkonna arengu ja rolli tugevdamiseks avalike suhete kujundamisel ja Valgevene tulevaste poliitiliste juhtide tugevdamisel;
- aj) tuletada Valgevene ametivõimudele meelde, et COVID-19 pandeemia ajal

reageeris ja vastas EL Valgevene kiireloomuliste vajadustele kiiresti, kogudes kokku üle 60 miljoni euro, et aidata rahuldada kiireloomulisi vajadusi, nagu tervishoiusektori ja vähem kaitstud kogukondade toetamine, ning lühiajalisi vajadusi sotsiaalse ja majandusliku taastumise toetuseks;

- ak) rõhutada, et ELi edaspidine makromajanduslik toetus Valgevene COVID-19 pandeemia majanduslike tagajärgede leevendamiseks sõltub rangete poliitiliste ja majanduslike kriteeriumide, eelkõige demokraatia ja inimõigustega seotud kriteeriumide järgimisest, eelkõige poliitiliste repressioonide lõpetamisest ja kõigi poliitvangide vabastamisest; võtta teadmiseks mõne ELi liikmesriigi väljendatud mure tuumaohutuse pärast ning Valgevene ja Venemaa sõjalisest koostööst tulenevad ohud ning nõuda asjakohaste meetmete võtmist, et vältida viiruse vastu ja kaitsta elanikkonda;
- al) nõuda, et sellist toetust tuleb hoolikalt jälgida, et vältida ELi vahendite mis tahes väärkasutamist, näiteks katsetusjärgus ravimite või vaktsiinide rahastamiseks;
- am) rõhutada vajadust reageerida Valgevene režiimi püüetele levitada väärinfot, nagu tähendaks ELi toetus Valgevene režiimi toetamist; väljendada muret valeuudiste ja desinformatsiooni leviku pärast Valgevenes COVID-19 pandeemia ajal ning kutsuda nii Valgevene ametivõime kui ka ELi üles töötama välja eriprogramme desinformatsiooni ja propaganda vastu;
- an) kutsuda Valgevene ametivõime üles avalikult tunnistama COVID-19 pandeemiast tulenevat ohtu, tugevdama tervishoiusüsteemi, andma kodanikele selgelt ja kaasaval viisil asjakohast elu hoida aitavat teavet ja statistikat pandeemia kohta, rakendama 2020. aasta aprillis Valgevenes viibinud Maailma Terviseorganisatsiooni ekspertide missiooni soovitusi, parandama meditsiinitöötajate töötingimusi ning tervishoiuteenuste kättesaadavust ja kvaliteeti, sealhulgas kinnipidamiskohtades;
- ao) käsitada tuumaohutust ELi jaoks jätkuvalt olulise küsimusena, kuna tuumaõnnetusel võivad olla kogu piirkonna jaoks katastroofilised tagajärjed; tegeleda kiiremas korras Astravjetsi tuumaelektrijaama probleemiga, kuna jaam alustab peagi tegevust, Venemaalt on saabunud esimene tuumkütuse tarne ja kütus on juba esimesse reaktorisse laaditud ning käimas on muud tehnilised ettevalmistused elektritootmise alustamiseks 2020. aasta novembris;
- ap) nõuda Astravjetsi tuumaelektrijaama kavandatud kasutuselevõtu edasilükkamist, kuni rahvusvahelised tuumaohutusstandardid on täidetud, kohustuslikud avalikud kuulamid on peetud ja Valgevene poliitiline olukord on stabiliseerunud, arvestades mitmeid vastupidavustestidel tuvastatud lahendamata tuumaohutusprobleeme, jaama ohutuse kohta lõpliku järelduse puudumist, kasutatud tuumkütuse ja energiavarude ebapiisavat ladustamismahtu ning Valgevene praegust ebastabiilset olukorda, mis raskendab reageerimismeetmeid õnnetuse korral, mistõttu on reaktori käivitamisel oht suurem;
- aq) väljendada muret selle pärast, et Valgevene ei rakenda täielikult ELi

tuumaohutusasutuste poolt enne Astravjetsi tuumaelektrijaama esimese reaktori käikulaskmist tehtud vastupidavustestide soovitusi, märkides lisaks, et jaama ehitamisel ei tagata teisese kontrollreservi olemasolu, mis on vajalik selle ohutuks toimimiseks;

- ar) nõuda rahvusvaheliste tuuma- ja keskkonnaohutusnõuete täielikku järgimist, läbipaistvat, kaasavat ja konstruktiivset koostööd rahvusvaheliste ametiasutustega ning Valgevene sõltumatutele keskkonnaorganisatsioonidele Astravjetsi tuumaelektrijaama pääsu võimaldamist ja seiresuutlikkuse tagamist ning siduda ELi rahalise toetuse väljamaksmine nende nõuete täitmisega; toetada pingutusi Euroopa solidaarsuse tagamiseks Astravjetsi tuumaelektrijaamast ELi turule elektrienergia impordimise keelustamise küsimuses;

Poliitiline olukord Valgevenes

- as) nõuda vabade ja õiglaste valimiste läbiviimist ja seejärel läbipaistvat ja kaasavat põhiseadusreformi protsessi, mille käigus konsulteeritaks avalikult kõigi Valgevene ühiskonna asjaomaste sidusrühmadega, kuna tegemist on otsustava tähtsusega võimalusega teha tõelisi muudatusi, sealhulgas seoses põhiliste kodanikuõiguste ja -vabadustega, võttes ette praeguse poliitilise süsteemi nõrgad kohad, tagada läbipaistva ja pluralistliku valimisprotsessi ning võimaldada Valgevene rahval olla esindatud demokraatlikult valitud parlamendis ning osaleda aktiivselt poliitilises elus ja protsessides;
- at) kutsuda ametivõime üles suurendama läbipaistvust, kõrvaldama meelevaldsed tõkked, mille tõttu ei ole Valgevenes alates 2000. aastast registreeritud ühtegi uut erakonda, võimaldama erakondade, usuühenduste, kodanikuühiskonna organisatsioonide ja sõltumatute ametiühingute registreerimist ning peatama registreeritud organisatsioonide suhtes kohaldatavad piirangud ja praeguse režiimi poliitiliste oponentide tagakiusamine;
- au) tegeleda probleemidega, mida kogevad sõltumatud ametiühingud, nagu registreerimisest keeldumine, juhtide poliitilistel põhjustel vastutusele võtmine ja vastselt tööle võetud töötajate sunniviisiline võtmine riigi kontrolli all olevate ametiühingute liikmeks;

Inimõigused ja meediavabadus

- av) tunnustada Valgevene inimesi nende julguse ja otsustavuse eest ja toetada kindlalt nende pürgimust demokraatlike muutuste, sotsiaalse õigluse ja vabaduse poole ning tahet kujundada riigi tulevikku demokraatia, õigusriigi ja inimõiguste põhimõtete alusel eesmärgiga tagada Valgevene Vabariigi vabadus, sõltumatus, suveräänsus ja õitseng;
- aw) rõhutada Valgevene Vabariigi õigusaktide muutmise vajadust, et tagada põhilised kodanikuõigused ja -vabadused, nagu kogunemis-, ühinemis-, väljendus- ja arvamusbabadus, meediavabadus ning rahumeelse kogunemise vabadust käsitlevate rahvusvaheliste lepingute ja OSCE suuniste järgimine; kutsuda Valgevenet üles tegema täielikku koostööd Valgevene inimõiguste

olukorraga tegeleva ÜRO eriraportööriga, ka seoses tema visiitidega Valgevenes, ning ÜRO piinamisvastase komitee ja ÜRO inimõiguste komiteega, et viia ellu kauaoodatud reformid inimõiguste kaitsmiseks, demokraatia tugevdamiseks ning kinnipeetud isikute piinamise ja muu julma, ebainimliku või inimväärikust alandava kohtlemise või karistamise probleemi käsitlemiseks Valgevenes;

- ax) mõista hukka surmanuhtluse jätkuv kohaldamine Valgevenes ja jätkata Valgevene ametivõimudega koostööd surmanuhtlusele moratooriumi kehtestamiseks esimese sammuna selle lõpliku kaotamise suunas ning püüda enne surmanuhtluse kaotamist kehtestada toimiv õigus surmaotsuse peale edasi kaevata; toetada surmanuhtluse kaotamise üle peetava avaliku arutelu hoogustamist, mis valmistaks ette pinnast võimalikule tulevasele rahvahääletusele selles küsimuses;
- ay) mõista hukka inimõiguslaste, opositsioonitegelaste, sealhulgas potentsiaalsete presidendikandidaatide, nende toetajate ja pereliikmete, rahumeelsete meelevaldajate, kodanikuühiskonna aktivistide, valimisvaatlejate, keskkonnaõiguste kaitsjate, usujuhtide ning sõltumatute ajakirjanike ja blogijate jätkuv hirmutamise ja tagakiusamine, eelkõige kadunuks jääma sundimine ja suurte trahvide määramine ametivõimude poolt; kutsuda Valgevenet üles lõpetama sellised repressioonid ja tagama neile inimestele õiguse tegutseda kättemaksu kartmata ja ilma igasuguste piiranguteta; taunida arstide, meditsiinitöötajate ja teiste inimeste vaikima sundimist ja hirmutamist, kes avalikult rääkisid COVID-19 levikust Valgevenes ja hoiatasid selle eest;
- az) juhtida tähelepanu katsetele tõkestada ja piirata inimõiguste keskuse Vjasna liikmete, eelkõige Aljaksandr Burakovi, Ales Burakovi, Raman Kisljaki, Uladimir Vjalihhini, Alena Masljukova, Andrei Mjadzvedzevi ja Sjargei Latsinski tööd ja neid vaikima sundida, ning nõuab nende inimeste ja nende pereliikmete kinnipidamise, vastutusele võtmise ja hirmutamise lõpetamist;
- ba) tunnistada repressioonide pärssivat mõju kodanikuühiskonnale ja inimõiguste kaitsjate olulist rolli sõltumatu järelevalve tagamisel, eriti valimiste ajal;
- bb) mõista hukka Valgevene režiimi pingutused keelata riigi suhtes kriitiliste valgevenelaste, nagu Valgevene katoliku kiriku juhi peapiiskop Tadeusz Kondrusiewiczzi, samuti sõltumatute ajakirjanike, inimõiguste kaitsjate ning rahvusvahelise üldsuse esindajate, sealhulgas Euroopa Parlamendi liikmete Valgevenes sisenemine;
- bc) ELi liikmesriikides töötada välja täpne kord ja arendada välja suutlikkus Schengeni viisa taotluste kiireks läbivaatamiseks ja viisade andmiseks ning luua humanitaarkoridor Valgevene kodanikele, kes vajavad kiireloomulist meditsiiniabi või taotlevad poliitilistel põhjustel varjupaika;
- bd) mõista hukka kogu Valgevenes jätkuv puuetega inimeste, HIVi nakatunud inimeste, vähemuste, LGBTQI-inimeste ja kinnipeetavate perekondade diskrimineerimine ja häbimärgistamine ning kutsuda üles looma Valgevenes riigi tasandil sõltumatu inimõigustega tegeleva asutuse, koostama uue

inimõigustealase tegevuskava ning võtma vastu laiaulatuslikud diskrimineerimisvastased õigusaktid;

- be) tuletada meelde, et Valgevene on ratifitseerinud kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelise pakti, mille kohaselt peavad riigi õigusaktid tagama kõigile inimestele võrdse ja tõhusa kaitse mis tahes alusel diskrimineerimise ees, olgu selleks rass, nahavärv, sugu, keel, usk, poliitilised või muud veendumused, rahvuslik või sotsiaalne päritolu, varaline seisund ning sünd või muud asjaolud; väljendada muret selle pärast, et valitsusametnike, kohtunike, prokuröride ja advokaatide teadlikkus ja teadmised sellest paktist on endiselt kasinad; kutsuda Valgevene ametivõime üles parandama haridussüsteemi ja levitama meedias teavet eesmärgiga edendada sallivat suhtumist kaitsetumatesse rühmadesse;
- bf) nõuda meetmete võtmist tulemuslikuks võitlemiseks naiste suhtes jätkuvalt käibivate stereotüüpide ja naiste diskrimineerimise vastu, muu hulgas parandada nende töökeskkonda, avada neile juurdepääs kõigi sektorite töökohtadele, vähendada soolist palgalõhet ja soodustada nende osalemist poliitikas; võtta soolist võrdõiguslikkust arvesse ELi suhetes Valgevenega;
- bg) tõstatada Valgevenes valgevene keele kõnelejate diskrimineerimise küsimus ja toetada algatusi, mille eesmärk on edendada valgevene keele laiemat kasutamist haridussüsteemis, avalikus elus ja kultuurielus ning meedias;
- bh) taunida sunniviisilise töö levikut, mis puudutab ebaproportsionaalselt suures ulatuses selliseid vähem kaitstud inimrühmi nagu riigiettevõtete ja haldusasutuste töötajad, üliõpilased, nn tööravikeskustes viibivad inimesed, vangid ja ajateenijad; kutsuda Valgevenet üles tühistama kõik õigusaktid, mis lubavad sunniviisilist tööd, ja mitte sundima valgevenelasi osalema igaaastasel kogukonnatöö päeval;
- bi) käsitleda ebaproportsionaalsete karistuste küsimust Valgevene õigussüsteemis, eelkõige seoses karistusseadustiku artikliga 328, mille kohaselt alaealisi karistatakse uimatitega seotud vägivallatute süütegude eest ebaproportsionaalselt pika vangistusega;
- bj) õhutada jätkama ELi ja Valgevene inimõigustealast dialoogi, kuid rõhutada, et selle tegelik kasulikkus ei seisne pelgalt institutsioonilistes kontaktides vaid pigem mõõdetavates edus, mida aga dialoogis osalevate Valgevene kodanikuühiskonna organisatsioonide hinnangul ei ole saavutatud;
- bk) jälgida meediavabaduse olukorda Valgevenes ja toetada sõltumatuid meediaväljaandeid, blogipidajaid ja ajakirjanikke, sealhulgas neid, kes teevad vabakutselistena kaastööd registreerimata välismeediakanalitele ja Poolas paiknevatele meediakanalitele, nagu Belsat TV, Valgevene Euroopa Raadio ja Radio Racja, ning luua neile ohutu töökeskkond, kuna tegemist on oluliste teabeallikatega Valgevene jaoks ja Valgevene kohta ning alternatiivsete seisukohtade edastamiseks väga vajalike kanalitega;
- bl) mõista karmilt hukka interneti ja meedia mahasurumine, teesulud ning

ajakirjanike hirmutamine ja nende akrediteeringute tühistamine Valgevenes eesmärgiga peatada teabe edastamine riigis valitseva olukorra kohta, samuti rahvusvahelisele meediale ja demokraatliku kogukonda esindavatele parlamendi- ja valitsusliikmetele Valgevenesse pääsu sulgemine;

- bm) tunnustada nende ajakirjanike ja avalik-õiguslike meediakanalite töötajate tegevust, kes vaatamata rõhumisele ja ähvardustele jäid truuks ajakirjanikueetikale ja jätkasid demokraatliku opositsiooni toetamist ning kes seejärel vallandati; tunnustada sõltumatu meedia, sealhulgas veebisaidi charter97.org, Belsat TV ja Radio Svoboda tööd; kasutada Euroopa demokraatia rahastut ja muid vahendeid, et toetada meediakanaleid ja ajakirjanikke, kes kannatavad Valgevene režiimi repressioonide all;
- bn) valvsalt vastustada Valgevene riigimeedia levitatavat propagandat ja desinformatsiooni, milles süüdistatakse ELi ja selle liikmesriike Valgevenes käimasolevatesse protsessidesse sekkumises ning väidetava julgeolekuohu tekitamises riigi territoriaalsele terviklikkusele, samuti vastustada kolmandatest jõududest lähtuvaid hübriidohtusid; nõuda nende väidetavate ajakirjanike töölt kõrvaldamist, kes saadeti Venemaalt asendama Valgevene riiklikest telejaamadest lahkunud töötajaid;

Majanduslik ja valdkondlik koostöö

- bo) tuletada Valgevene meelde, et EL on tema suuruselt teine kaubanduspartner ning et majandussuhete intensiivistamine võib aidata luua ülimalt vajaliku tasakaalu Valgevene väliskaubanduses, mis sõltub endiselt väga suures ulatuses Venemaast ja Euraasia Majandusliidust;
- (bp) rõhutada Valgevene Maailma Kaubandusorganisatsiooniga (WTO) ühinemise protsessi jätkamise tähtsust, kuna see soodustab majanduse ajakohastamist ja mitmekesistamist, aitab kaasa stabiilsema ettevõtluskeskkonna loomisele riigis ja lihtsustab reeglitepõhist kaubavahetust ELiga;
- bq) võtta teadmiseks, et pärast valimisi õnnitles Lukašenkat esimesena Hiina president; väljendada muret Hiina investeringute suurendamise pärast Valgevene strateegilisse taristusse ja hoiatada sõltuvusmõju eest, mida see võib Valgevene tekitada;
- br) märkida, et Valgevene majanduses on seisak, enam kui viiendik elanikkonnast elab absoluutses vaesuses ja COVID-19 põhjustatud kriisi tõttu kipub see arv suurenema; võtta teadmiseks, et miinimumpalk Valgevenes on 375 Valgevene rubla kuus ehk 137 eurot ning et Valgevenes valitseb demograafiline kriis, kus tööealine elanikkond väheneb ja tööjõud rändab Valgevenest massiliselt välja;
- bs) võtta teadmiseks, et Valgevene režiimi keeldumine alustada rahvaga dialoogi, eelkõige aga üle riigi jätkuvad riigiettevõtete töötajate ning õpetajate ja sotsiaal- ja kultuuritöötajate streigid avaldavad majandusele kahjulikku mõju; võtta teadmiseks ka sellise olukorra kahjulik mõju IT-sektorile, mis ei pruugi taastuda oma varasemale tasemele;

- bt) avaldada kahetsust Valgevene ametivõimude soovimatuse üle järgida selliste rahvusvaheliste finantsinstitutsioonide soovitusi nagu Maailmapank ja Rahvusvaheline Valuutafond ning viia ellu reforme, millega vähendataks riigile kuuluvate ettevõtete suurt hulka, kujundataks ümber ettevõtlussektor, ergutataks ettevõtlust, toetataks VKEsid, vähendataks valitsemissektori võlga, antaks elanikkonnale kanda realistlikud elamiskulud ja parandataks tingimusi tööturul;
- bu) väljendada muret seoses riigi poolt erasektorile kehtestatud kahjulike reeglitega, eriti nõudega maksta miinimumpalka, mis ei oleks madalam kui kümne edukama riigiettevõtte keskmine palk;
- bv) väljendada muret Valgevene avaliku sektori asutustes ja riigiettevõtetes levinud ulatusliku süsteemse korruptsiooni pärast, soovitada ja toetada korruptsioonivastaseid uurimisi ja teavituskampaaniaid, avaldada rahulolematust korruptsioonijuhtumitest teatavate ajakirjanike ahistamise ja tagakiusamise pärast ning nõuda uurivatele ajakirjanikele ja rikkumisest teatajatele turvalist keskkonda;
- bw) nõuda Aljaksandr Lukašenka perekonna ja tema partnerite rahavoogude, sealhulgas Valgevene riigiettevõtete offshore-piirkondades toimuva tegevuse ning Valgevene ettevõtete korruptsiooniskeemide põhjalikku uurimist;
- bx) tunnustada ja toetada Valgevene energiavarustuse mitmekesistamist ning Venemaast sõltuvuse vähendamist, mida võimaldab nafta ja gaasi importimine uutelt tarnijatelt, sealhulgas ELi territooriumi kaudu; soovitada ka keskkonnasäästlikkuse parandamist ja alternatiivsete energiaallikate arendamist;
- by) rõhutada, kui oluliseks peab EL kliimamuutuste leevendamist, eelkõige Euroopa rohelise kokkuleppe ja 2015. aasta Pariisi kokkuleppe täitmise kaudu, ning õhutada Valgevenet tõhustama koostööd ELiga keskkonnaküsimustes, pidades silmas keskkonnasäästlikku muutust, energiatõhusust, kestlikkust ja kliimanetraalsust, ning kasutama Ida-Euroopa energiatõhususe ja keskkonnapartnerluse pakutavaid võimalusi, nõuda aga Valgevenelt keskkonnaaktivistide ahistamise lõpetamist; kutsuda Valgevenet üles suurendama pingutusi kliimamuutuste vastu võitlemiseks ja võtta kliimamuutusi arvesse kõikides poliitikakujundamise valdkondades;
- bz) rõhutada põhjamõõtmelise keskkonnapartnerluse raames tehtud algatusi, millega püütakse lahendada selle piirkonna kõige pakilisemaid keskkonnaprobleeme;

Inimestevahelised kontaktid

- ca) kinnitada, et EL on huvitatud võimalikult laialdastest inimestevahelistest kontaktidest, mis oleks parim viis ELi ja Valgevene lähendamiseks ning vastastikuse mõistmise ja parimate tavade vahetamise edendamiseks; edendada selliseid tõendatult edukaid vahetusprogramme nagu liikuvusprogramm inimestevaheliste sihtkontaktide soodustamiseks (MOST) ja korrata, et viisalihtsusleping on selle poliitika selge väljendus;
- cb) tunnustada edusamme liikuvuspartnerluse ning viisalihtsus- ja

tagasivõtulepingute rakendamisel, mis on osa ELi ja Valgevene vahelise turvalise ja hästi hallatud liikuvuskeskkonna kujundamisest;

- cc) tunnistada ja kasutada ära asjaolu, et kasvav liikuvus ELi ja Valgevene vahel suurendab Valgevene kodanike kokkupuudet Euroopa väärtustega ja toetab demokraatlikku ümberkorraldamist;
- cd) uurida võimalusi Valgevene kodanikele viisavaba reisimise lubamiseks, et inimestevahelised kontaktid ei takerduks Valgevene ametivõimude ebademokraatlike põhimõtete tõttu;
- ce) toetada piiriülest koostööd ja liikumist Valgevene ja naabruses asuvate ELi liikmesriikide vahel, eelkõige soovitada Valgevene ametivõimudel kehtestada Leeduga kohaliku piiriliikluse kord, mis tooks kasu neile, kes elavad 50 kilomeetri raadiuses mõlemal pool piiri;
- cf) tunnustada Valgevene diasporaa rolli Valgevene demokraatlikus ärkamises ja kaasata ELi liikmesriikides elavaid diasporaa liikmeid oluliste osalistena Valgevenes toimuvasse rahvuslikku dialoogi;
- cg) toetada koostööd kultuurivaldkonnas selliste programmide kaudu nagu programm „Loov Euroopa“ ja eelkõige loovuse edendamiseks mõeldud konkreetsete projektide kaudu, kaasates kodanikuühiskonna organisatsioone ja kohaliku tasandi algatusi; edendada ja elavdada kultuuriliste väljendusvormide kaudu Euroopa solidaarsust Valgevene ühiskonnaga;
- ch) tõhustada pingutusi, et Valgevene noored saaksid osa kvaliteetsemast haridusest, ning jätkata selleks Bologna protsessi rakendamist, võimaldada rohkem akadeemilist liikuvust ja pakkuda rohkem võimalusi õppida ELis programmi „Erasmus+“ kaudu, kuna see võib reaalselt ja pikaajaliselt aidata muuta mentaliteeti Valgevenes, kanda Valgevenesse loomulikult viisil Euroopa väärtusi ja Valgevenet demokratiseerida;
- ci) toetada Valgevene noori, kes kogu riiki haaranud meeleavaldustel osalemise tõttu jäetakse Valgevenes hariduse saamisest ilma, ja võimaldada neile stipendiume õppimiseks ELi liikmesriikide haridusasutustes;
- cj) säilitada ELi rahaline toetus Vilniuses eksiilis tegutsevale Valgevene Euroopa Humanitaarülikoolile (EHU);
- ck) võimaldada stipendiume teadustöötajatele, kes on meeleavaldustel osalemise tõttu kaotanud õppejõu või teaduri koha;
- cl) toetada haridusprogramme nende Valgevene riigiteenistujate ametialaseks ümbersuunamiseks, kes on vallandatud või vabatahtlikult avalikust teenistusest lahkunud;
- cm) toetada COVID-19 puhangut arvesse võttes Valgevenes hariduse digitaliseerimist;

- cn) tunnistada, et paljud Valgevenes käimasoleva demokraatliku revolutsiooni eestkõnelejad on ELi liikmesriikide ülikoolide vilistlased või on osalenud mitmesugustes ELi toetatud programmides, mille eesmärk on tõsta kutsekvalifikatsiooni ja soodustada kutsetegevust;
 - co) õhutada Valgevene teadusringkondi tihendama koostööd Euroopa partneritega ja kasutama täiel määral programmi „Euroopa horisont“ võimalusi;
 - cp) tugevdada demokraatia toetamise programme ja strateegilist kommunikatsiooni ning toetada rohkemate kohalike kogukondade hõlmamist, piirdumata traditsiooniliselt euroopameelsete rühmadega;
2. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev soovitus nõukogule, komisjonile ning komisjoni asepresidendile ja liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale.

TEAVE VASTUVÕTMISE KOHTA VASTUTAVAS KOMISJONIS

Vastuvõtmise kuupäev	21.9.2020
Lõpphääletuse tulemus	+: 60 -: 7 0: 1
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	Alviina Alametsä, Alexander Alexandrov Yordanov, Maria Arena, Petras Auštrevičius, Traian Bănescu, Anna Bonfrisco, Reinhard Bütikofer, Fabio Massimo Castaldo, Włodzimierz Cimoszewicz, Katalin Cseh, Tanja Fajon, Anna Fotyga, Michael Gahler, Kinga Gál, Sunčana Glavak, Raphaël Glucksmann, Klemen Grošelj, Bernard Guetta, Márton Gyöngyösi, Sandra Kalniete, Dietmar Köster, Andrius Kubilius, Ilhan Kyuchyuk, David Lega, Miriam Lexmann, Nathalie Loiseau, Antonio López-Istúriz White, Lukas Mandl, Thierry Mariani, David McAllister, Vangelis Meimarakis, Sven Mikser, Francisco José Millán Mon, Javier Nart, Gheorghe-Vlad Nistor, Urmas Paet, Demetris Papadakis, Kostas Papadakis, Tonino Picula, Manu Pineda, Kati Piri, Giuliano Pisapia, Jérôme Rivière, María Soraya Rodríguez Ramos, Nacho Sánchez Amor, Isabel Santos, Andreas Schieder, Radosław Sikorski, Jordi Solé, Sergei Stanishev, Tineke Strik, Hermann Tertsch, Harald Vilimsky, Idoia Villanueva Ruiz, Viola Von Cramon-Taubadel, Thomas Waitz, Charlie Weimers, Isabel Wiseler-Lima, Salima Yenbou, Željana Zovko
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliikmed	Özlem Demirel, Angel Dzhambazki, Assita Kanko, Arba Kokalari, Dragoș Tudorache, Mick Wallace, Elena Yoncheva, Marco Zanni

NIMELINE LÖPPHÄÄLETUS VASTUTAVAS KOMISJONIS

60	+
PPE	Alexander Alexandrov Yordanov, Traian Băsescu, Michael Gahler, Kinga Gál, Sunčana Glavak, Sandra Kalniete, Andrius Kubilius, David Lega, Miriam Lexmann, Antonio López-Istúriz White, David McAllister, Lukas Mandl, Vangelis Meimarakis, Francisco José Millán Mon, Gheorghe-Vlad Nistor, Radosław Sikorski, Isabel Wiseler-Lima, Željana Zovko, Arba Kokalari
S&D	Maria Arena, Włodzimierz Cimoszewicz, Tanja Fajon, Raphaël Glucksmann, Dietmar Köster, Sven Mikser, Demetris Papadakis, Tonino Picula, Kati Piri, Giuliano Pisapia, Nacho Sánchez Amor, Isabel Santos, Andreas Schieder, Sergei Stanishev, Elena Yoncheva
RENEW	Petras Auštrevičius, Katalin Cseh, Klemen Grošelj, Bernard Guetta, Ilhan Kyuchyuk, Nathalie Loiseau, Javier Nart, Urmaz Paet, María Soraya Rodríguez Ramos, Dragoş Tudorache
ID	Anna Bonfrisco, Marco Zanni
GREENS	Alviina Alametsä, Reinhard Bütikofer, Jordi Solé, Tineke Strik, Viola Von Cramon-Taubadel, Thomas Waitz, Salima Yenbou
ECR	Anna Fotyga, Hermann Tertsch, Charlie Weimers, Angel Dzhambazki, Assita Kanko
NI	Fabio Massimo Castaldo, Márton Gyöngyösi

7	-
ID	Thierry Mariani, Jérôme Rivière
GUE	Manu Pineda, Idoia Villanueva Ruiz, Özlem Demirel, Mick Wallace
NI	Kostas Papadakis

1	0
ID	Harald Vilimsky

Kasutatud tähised:

+ : poolt

- : vastu

0 : erapooletu